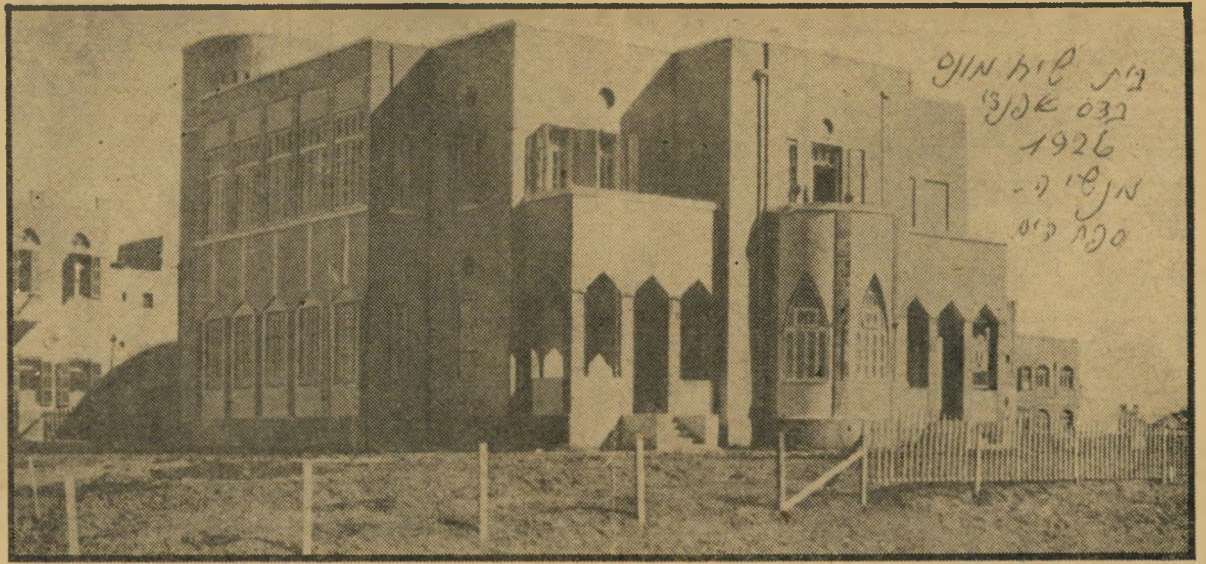

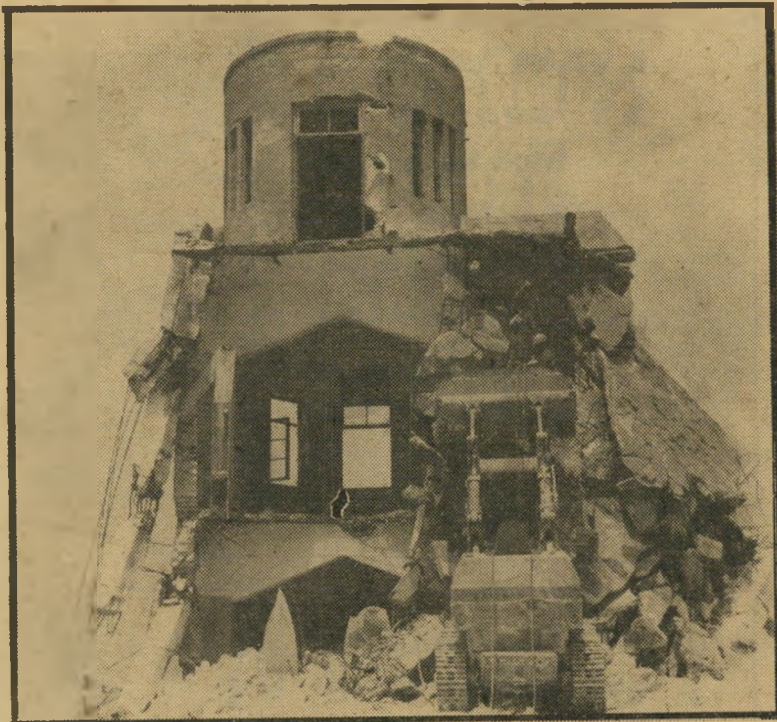
בית חסון בנק- הסוף

בית סוף חסון
032 אבנ"י
1926
מנצח
סוף חסון

הבית בחיפארתי
העץ הובאו מברלין, התריסים עובדו מארזי-הלבנון. שני מיגדלי

סירות-מיפרש הביאו את השייש מצידון, דלתות פורסמה בשבועון גרמני לפני שני דורות, נשמרה עלידי האדריכל.

ב עצם ימים אלה עולה הכורת על שריד נוסף לפארה של תל-אביב ה"ישנה". בית הסוף-בנק, שכונה כך על-שום היותו סמוך למיסגד חסן-בנק, באמצע דרך החוף בין תל-אביב ליפו. טירה אדומה זו, שהיתה בשנות-חיייה הארוכות לחלק בלתי-ניפרד מנופה של העיר, הונצחה בצויריהם של עשרות אמי נים, ואף השתתפה בשני סרטים: "מלכת הכביש", בכיכובה של גילה אלמגור, ו"יאנוש קורצ'אק", הפקה גרמנית-ישראלית, בימויו של אלכסנדר פורד הפולני. אך את ההיסטוריה של בית מיוחד-במינו זה לא הכל מכירים.

האדריכל

היה יהודי

ה טירה האדומה ניבנתה על-ידי מישפחת שייך בדס אפנדי בשנת 1925. היתה זו מישפחת פרדסים מכובדת ועשירה מאד, בעלת אדמות רבות בכל רחבי הארץ, היושבת כיום כביירות, ובניה עוסקים בעיסקי בנקאות. באותם ימים של תל-אביב הקטנה ישבו בעיר שני אדריכלים נודעים, אשר הט ביעו את חותמם הבלתי-מערער על מפת תה, שניהם עלו ארצה בשנת 1920 והחלו עובדים כמהנדסים ראשיים בחברת סולל-בונה. אחר-כך הקימו, בשותפות, חברה פרטית להיכונן בתים.

האחד היה האדריכל ריצ'ארד פסובסקי, אביו של הבמאי יוסף מילוא, אשר עלה ארצה מצ'כוסלובקיה. האחר — יהודה ברלין, שעלה מפטרבורג, לאחר שקנה לו שם גדול ברוסיה, כאדריכל קלאסיקאי. שני האדריכלים הללו תכננו יחדיו את בניין קולנוע מוגרבי, את בית-המלון תל-פיות ברחוב אחד-העם (שאף הוא נהרס בימים אלה), את הבניין של רוטנברג (חברת החשמל), את בית-הכנסת הספרדי המפואר אוהל-מועד, את בית-הלבנים הר יפה שבשדירות רוטשילד, ועוד רבים אחרים.

כאשר שמע האדריכל ריצ'ארד פסובסקי הישיש, בן ה-86, על הריסתה של הטירה האדומה השבוע, נדהם. "למה הרסו דבר כליכך יפה?" שאל בקול רועד. "מה קרה לעמודי-השייש הר נפלאים? לעץ הנפלא שהיה שם? למה עשו את זה?" הוא לא זכה למענה. משנרגע מעט, סיפר פסובסקי את סי פורה של הטירה:

"שייך בדס אפנדי, שידוע היה כשייך מוניס, וגר בכפר מוניס, בא אלי וביקש שאבנה את הבית עבורו. הוא היה ג'נטלמן ממדרגה ראשונה, גבר מגודל ונאה מאד. יהודה ברלין ואני תכננו את הבית עבורו — והוא נתן בנו אמון מלא ושלם — אף בעלי-בית יהודי לא היה נתון בנו אמון כזה.

את יסודות הבניין התחילו לחפור פועי לים עבריים. אך כשהתחילו כבר לבנות את קירות הבית, העסיק בדס אפנדי בי בנייה רק פועלים יהודיים, והערביים ביצי עו רק את העבודות השחורות.

במיוחד. התריסים נעשו בידי אמנים מיוחדים מארזי-הלבנון, אשר יובא במיוחד עבור הבית מהרי הלבנון. לאחר שהעץ עובד, היה לו ריח נהדר, מיוחד-במינו.

"לבניין היו שתי כניסות — אחת לגב רים ואחת לנשים. שטח אולם-הכניסה היה שמונה על 12 מטרים, והיו בו חמש קערות משייש, לנטילת-ידיים. משני צידיו התי נשאו כתריסר עמודי-שייש חטובים להפי ליא. באמצעו עמד שולחן ארוך ומהודר, וסביב השולחן — כורסאות רחבות ונוחות עם ריפוד-עור. עבודת-הנגרות הופקדה בי ידיו המהימנות של הגנר אברהם קריניצי ז"ל, מי שהיה ראש עיריית רמת-גן.

"בקומה השנייה שיכן השייך את הרמור נו. היו לו שלוש נשים, יפות מאד ושמי נות מאד. כולן דיברו צרפתית רהושה. לכל אחת מנשותיו היה מישכן משלה.

"אני עצמי הכרתי שלושה מילדיו של השייך. בנר-בכורו, יוסוף בדס, היה אהוד יהודים, הוא קשר קישורי-מיסחר עם חברי ריו היהודים, ובנה איתם בשותפות את בית-הקפה ג'הוואי שעל הירקון. שנים (המשך בעמוד 24)

בשעת ההריסה
יוס קודס יוס'העצמאות 26 של מדינת ישראל, הוחזר בהרסת הבניין ההיסטורי, "הדחפוריסט המבצע את עבודת ההרס הוא הטוב ביותר בארץ", אמר מנהל-העבודה יהודה לוי. הבית שנבנה על-ידי יהודים למשן ערבי, נהרס על-ידי ערבי למשן יהודים.

סירתו המופלאה של שייך בדס אפנדי נהרסה תוך שישה ימים. שטח נוסף של תל-אביב נאסף אל חולותיה. בין ההריסות, לא נותר אפילו זכר לשייש היקר שמילא את תוכנו של הבית, הוא נעלם באופן מיטורני ביותר.

הסוף